

De leraar als gids

Rens Rottier

Onze hogeschool staat in Gouda, een stad met een prachtig, middeleeuws centrum. Veel oude gebouwen zijn bewaard en prachtig gerestaureerd. Een van de indrukwekkendste is de St Janskerk. Wat mij betreft een van de mooiste kerken in Nederland.

Ik ben vaak in deze kerk te gast. De officiële momenten van onze hogeschool houden we in de St. Jan: de opening van het jaar, kerstavonden, diploma-uitreikingen en muziekavonden.

Maar ik bezoek deze kerk ook op andere momenten. En ik ben meer en meer geïnteresseerd geraakt in dit gebouw en haar geschiedenis. Dat komt door één van de gidsen die groepen toeristen door deze kerk leidt. Het is Maurits Tompot, de hoofdkoster. Ik heb niet vaak zo'n goede gids meegemaakt. Met deze man door de kerk gaan is een geweldige belevenis, die ik al vaak heb meegemaakt. Regelmatig gaan we vanuit de hogeschool, met buitenlandse gasten naar de St. Jan en nogal eens vraag ik dan Maurits Tompot om ons rond te leiden. En keer op keer is dat een groot succes. Door zijn enthousiaste verhalen werd de St. Jan voor mij steeds interessanter en ben ik me ook gaan verdiepen in de geschiedenis van deze kerk en van Gouda in het algemeen.

Wat maakt deze Maurits Tompot zo bijzonder als gids van de St Jan? Allereerst zijn enthousiasme. Die kent nauwelijks grenzen. Hij is zelf helemaal weg van deze kerk. En hij weet er heel aanstekelijk over te vertellen. Dat is het tweede. Hij kan heel goed vertellen. Hij kent ook buitengewoon veel verhalen. Hij weet veel. Studeert en onderzoekt. Zo schrijft hij een column getiteld 'Kosterlijke ontdekkingen' in een Goudse krant, waarin hij de lezer meeneemt in steeds weer nieuwe ontdekkingen die hij doet, nieuwe aspecten van de kerk en de ramen die hij op het spoor gekomen is. Deze gids heeft ook humor. Prachtige grappen kan hij maken, waar je echt van moet schuddebuiken. Hij is heel communicatief en interactief. Hij heeft veel contact met zijn publiek, kijkt goed hoe ze reageren en speelt daar op in. Hij gaat met hen in gesprek, vraagt waar ze vandaan komen en verbindt dat dan weer met iets wat in de kerk te zien is. Hij is wendbaar en flexibel. Hij houdt dan ook geen standaard verhaal, somt niet een aantal jaartallen en feiten op, maar vertelt op zo'n manier dat er iets bij de luisteraars gebeurt. Hij laat zijn gasten iets van het geheim van de St. Jan ontdekken en dat is een leerzame en prettige ervaring.

Waarom deze koster vooral zo'n goede gids is komt doordat hij een boodschap heeft, een missie. Hij heeft een diep verlangen om in zijn werk als gids, dé Boodschap – met een hoofdletter – te brengen. En daarin is hij zeer gedreven en probeert in het contact met de toeristen die hij ontmoet, iets van het evangelie door te geven.

Het beeld van de gids is een prachtige metafoor om een aantal belangrijke aspecten van het beroep van leraar duidelijk te maken. De gids-metafoor brengt ook de diepere laag van christelijk leraarschap aan het licht.

De Bijbel schetst ons leven als een reis, een levensreis. Hoe lang deze reis duurt weten we niet, voor de een lang, voor de ander korter. Maar één ding is zeker, eenmaal bereiken we onze eeuwige bestemming. Het is van groot belang dat we de juiste weg bewandelen en niet verdwalen. Alleen dan komen we aan op onze bestemming.

Op die levensreis hebben we mensen nodig die ons de weg wijzen en ons op pad helpen.

Die de weg weten en ons de goede kant op wijzen. We hebben gidsen nodig.

Een gids die de weg kent en die ons op de goede weg brengt en houdt. Die ons het doel van onze reis bekend maakt. En ons daarop richt. De christelijke leraar is zo'n gids. Hij reist met zijn leerlingen mee en wijst hen de weg.

Wat zien we zo'n goede leraar-gids doen? Hij moet natuurlijk zelf de weg weten en bekend zijn met de route en het terrein waardoor de reis loopt. Hij heeft er ook over nagedacht op welke manier hij de groep door het gebied heen zal leiden. De gids weet ook het doel van de reis, hij weet waar hij wil uitkomen. En vooraf vertelt hij dit tegen de groep. Hij legt uit wat ze gaan doen, hoe de route zal zijn en waar ze zullen uitkomen. De gids houdt van waar hij de reizigers doorheen gidst. Hij interesseert zich ervoor. Hij heeft er kennis over, is enthousiast en dit werkt aanstekelijk. Onderweg vraagt hij aandacht voor de bijzondere dingen die er te beleven zijn. Anders zouden de reizigers er zo aan voorbij lopen en het niet zien.

Een goede gids zijn betekent ook dat je goed met de groep kunt omgaan. Dat je let of iedereen blijft en niemand achterop raakt. Hij gaat na of zijn verhaal overkomt en als mensen afhaken haalt hij ze er weer bij. Een leraar-gids vertelt ook altijd meer over de achtergrond van de dingen die ze zien. Hij vertelt niet alleen wat er te zien is, maar ook hoe het gekomen is, de geschiedenis, de betekenis van de dingen. Daardoor krijg je als leerling inzicht. Een leraar-gids is eigenlijk een bemiddelaar. Hij bemiddelt tussen het onderwerp, het vak, het terrein waardoor hij de leerlingen leidt en de leerling. Hij is niet gericht op zichzelf, maar hij brengt het onderwerp bij de leerling en de leerling bij het onderwerp. En als hij dat met liefde en enthousiasme en met verstand van zaken doet, is de kans groot dat de vonk overspringt en de leerling ook enthousiast wordt voor het onderwerp.

Deze zomer zag ik een boekwinkel in Engeland een uitspraak van de Griekse filosoof Plutarchus: 'The mind is not a vessel to be filled, but a fire to be kindled'. Onze geest is geen emmer die je kunt vullen, maar een vuur dat ontstoken moet worden. Dat is precies het werk van een goede leraar-gids, het vuur onsteken.

Terdege 9 oktober 2013